

Asia: VN/31178/2023

Kansallinen liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfraohjelma

Lausunnonantajan lausunto

Tieliikenne: ohjelmassa esitetty jakeluinfran ja markkinan nykytila sekä arvio tulevasta kehityksestä

Ohjelmassa on kattava analyysi nykytilasta ja kehityksestä. Henkilöliikenne on sähköistymässä erityisesti pääkaupunkiseudulla. Raskaan liikenteen sähköistymisen kehitystä jarruttaa kaluston korkea hankintahinta ja vielä rajallinen kuljetusmatka erityisesti talviolosuhteissa.

Tieliikenne: ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet

Toimenpiteiden osalta on nostettu esille raskaan liikenteen infrastruktuurin tuen tarve julkisille lataus/tankkausasemille erityisesti niihin paikkoihin, joissa ovat raskaan liikenteen solmukohtia tai runsaasti liikennöityjä reittejä. Julkisen latausinfraan puuttuminen nousee merkittäväksi hidasteeksi sähkökäyttöisten raskaan liikenteen yleistymiselle, vaikka kalustoa olisi saatavissa yritysten käyttöön. Toimenpiteissä on tunnistettu tuentarve erityisesti raskaan liikenteen osalta mutta myös henkilöliikenteen, kun latausinfra ei markkinaehtoisesti toteudu.

Erytyisesti pienillä yrityksillä pakettiautojen ja kuorma-autojen lataus perustuu omiin latausasemiin ja kuljettajan omalataukseen. Kannatettavaa on ohjelmassa esitetty tuki omalatausasemille, jotka ovat yhteiskäyttöisiä sopimuksen varaisesti myös muille toimijoille. Raskaan liikenteen sähköistymisen nopeuttamiseksi tukea tulisi kohdistaa myös varikko- ja terminaalilatauksen kehittämiseen.

Yleisesti on myös tärkeä kehittää vaihtoehtoisiin käyttövoimien jakeluun liittyvää sosiaalista kestävyyttä mm. latauspaikkojen käytettävyyttä ja esteettömyyttä. Hinnoittelun tulisi olla selkeää ja maksaminen onnistuisi yleisesti käytössä olevin maksutavoin. Henkilöautoilun käyttövoimasiirtymän tulee syrjiä ihmisiä asuinpaikan tai varallisuuden perusteella. Harvaan asutuilla alueilla julkinen liikenne ei ole vaihtoehto autoilulle. Siirtymää vaihtoehtoisiin käyttövoimiin tulee kannustaa ja tukea.

Kymenlaakson liitto pitää hyvänä, että toimenpide T3:ssa on huomioitu maakunnallisen liikennejärjestelmätöyön ja yhteistyön tarve eri toimijoiden kesken alueiden käytön suunnittelussa jakeluinfran osalta.

Rautatieliikenne: ohjelmassa esitetty jakeluinfran ja markkinan nykytila sekä arvio tulevasta kehityksestä

Ohjelmassa esitetty analyysi on tilannetta hyvin kuvaava. Sähkö on raiteilla perusratkaisu. Kehitysmahdollisuudet liittyvät siihen, että ratayhteyksiä edelleen sähköistetään ja raidepistoihin saadaan myös sähköyhteydet tai veturilla voidaan ajaa viimeinen kilometri dieselillä.

Rautatieliikenne: ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet

Rautatieliikenteessä ratojen sähköistäminen ja sähkövedon käyttö on yleisin vaihtoehto fossiilisen polttoaineen käytölle. Biopolttoainetta ja synteettisiä uusiutuvia polttoaineita on myös mahdollista käyttää erityisesti uudemmassa kalustossa. Akkusähköisiä junia on maailmalla jo jonkin verran käytössä mutta ne tulevat kyseeseen lähinnä siellä, missä ratojen sähköistäminen ei ole toimiva vaihtoehto. Tavaraliikenteessä akkukäyttöisten veturien luonteva käyttökohde voisi olla vaihtotyöliikenteessä.

Lentoliikenne: ohjelmassa esitetty jakeluinfran ja markkinan nykytila sekä arvio tulevasta kehityksestä

Ohjelmassa esitetty analyysi on tilannetta hyvin kuvaava.

Lentoliikenne: ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet

Lentoliikenteessä merkittävin rooli hiilidioksidipäästöjen vähentämisessä on tällä hetkellä biopohjaisilla kestäville lentopolttoaineilla. Kestävät lentopolttoaineet soveltuvat sekoitettuna fossiiliseen lentopetroltiin nykyiseen kalustoon ja infrastruktuuriin. Kestävien lentopolttoaineiden, joita biopohjaisten polttoaineiden lisäksi voivat olla synteettiset polttoaineet, merkityksen odotetaan nousevan suureksi lentoliikenteen päästöjen vähentämisessä. Uutta jakeluinfraa ja kalustoa vaativat vaihtoehtoiset käyttövoimat lentoliikenteessä ovat sähkö ja vety.

Sähköllä on mahdollisuuksia kehittyä erityisesti lyhyiden yhteysvälien pienillä koneilla tehtävien matkojen ratkaisuksi moniin erilaisiin tarpeisiin ja tehtäviin. Sähköisen ilmailun TKI toimintaan on tärkeä panostaa ja huomioida myös pienien lentopaikkojen mahdollisuudet toimia kehitysalustoina.

Meri- ja sisävesiliikenne: ohjelmassa esitetty jakeluinfran ja markkinan nykytila sekä arvio tulevasta kehityksestä

Ohjelmassa on hyvä asianmukainen analyysi nykytilasta ja kehityksestä, jossa on myös käyty läpi eri satamien tilannetta sekä näkymiä.

Meri- ja sisävesiliikenne: ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet

Kymenlaakson liitto pitää meriliikenteen toimenpiteitä ongelmallisina siltä osin kuin ne lisäävät satamien kustannuksia. On tarvetta investoida jakeluinfraan mutta vastuuta sen rahoittamisesta ei saa ulkoistaa satamayhtiöille. Tärkeää on varmistaa Suomen satamien kilpailukyky, joka uhkaa jo heikennetty mm. väylämaksujen palauttamisen seurauksena vuoden 2025 alussa. Satamat mahdollistavat jakeluinfran luomisen ja tarjoavat mahdollisuuksia markkinaehtoisille toimijoille toteuttaa vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfra satamiin. Markkinaehtoisuus on lähtökohta myös muissa liikennemuodoissa, jota tarvittaessa vauhditetaan julkisella tuella. Satamayhtiöt eivät ole energiayhtiöitä lähtökohtaisesti.

Jakeluinfra-asetus edellyttää TEN-T-verkon merisatamilta maasähkön tarjoamista tulevaisuudessa, kun velvoittavat kriteerit täyttyvät. Mikäli investoinnit maasähkön jakeluun eivät toteudu markkinaehtoisesti tulee myös käyttövelvoitteen osalta varmistaa, että maasähkön jakeluinfra tulee

pysyvästi aktiiviseen käyttöön satamissa, joissa se on jouduttu rakentamaan. CEF-tuen hyödyntäminen tulee varmistaa. Tämä tulee huomioida jakeluinfraohjelman tavoitteissa ja toimenpiteissä.

Kymenlaakson liitto on huolissaan satamille koituvista kustannuksista jakeluinfran rakentamisen osalta.

Muita huomioita ohjelmasta:

Kymenlaakson liitto pitää kansallisen liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfraohjelmaa kannatettava ja hyvänä lähtökohtana vaihtoehtoisten käyttövoimien käytön lisäämiselle liikenteen eri muodoissa.

Hering Frank
Kymenlaakson liitto

Räty Ville
Kymenlaakson liitto